

Dilemmaer med å gjøre NAVs regelverk automatiseringsklart

Team AAP: I hvor stor grad skal vi automatisere dette regelverk?

Forskningsprosjektet: Pålitelig digital velferdsforvaltning PÅDIGVEL

JULIA KÖHLER-OLSEN, PROFESSOR I RETTSVITENSKAP, INSTITUTT FOR SOSIALFAG,
CEDIC, CENTRE FOR THE STUDY OF DIGITALIZATION OF PUBLIC SERVICES AND
CITIZENSHIP

Eksempelcase - Sanksjonering

- Tverrfaglig møte: Utviklere, jurister, designere, forretningsansvarlige, praktikere
- Oppfølging av AAP-mottaker
- AAP-mottaker har medvirkningsplikt, ftrl. § 11-7
- Stans av ytelsen hvis aktivitetsplikt ikke er oppfylt ved fravær fra aktivitet utover en dag, ftrl. § 11-8 og AAP-forskrift §§ 3 og 4.
- Etterbetaling av ytelsen dersom enten fravær på en dag, sterke velferdsgrunner eller sykdom/skade, se ftrl. § 11-8 og forskrift om AAP § 4.

Temaet for teamet

Skal beslutningsstøttesystemet som utvikles, helautomatisk iverksette behandlingen av saken om stans av ytelsen?

Eller

Skal saksbehandleren iverksette behandlingen av saken om stans av ytelsen?

Mao.

Hvordan skal en sak om stans av ytelsen starte, helautomatisert eller manuelt?

Bakgrunnen for diskusjonen

NAV-loven § 4a 2. ledd om behandling av personopplysninger:

«Arbeids- og velferdsetaten kan treffe avgjørelser som *utelukkende er basert på automatisert behandling* av personopplysninger...

Behandlingen må sikre partens *krav til forsvarlig saksbehandling* og være *forenlig med retten til vern av personopplysninger*. Avgjørelsen kan ikke bygge på *skjønnsmessige vilkår i lov eller forskrift*, med mindre *avgjørelsen er utvilsom.*»

Problemstillinger

Dersom avgjørelsen om å starte saksbehandlingen om ytelsesstans utelukkende er basert på automatisert behandling,

- ivaretas partens krav til forsvarlig saksbehandling?
- bygger avgjørelsen om å starte sak om stans på skjønnsmessig vilkår, og hvis ja, er avgjørelsen allikevel utvilsom?
- (er behandlingen forenlig med retten til vern av personopplysninger?)

Dilemma 1 – Skjønnsmessige vs. klare vilkår

- Skjønnsmessige vilkår?
- Automatiseringsklargjøring: Bryte ned skjønnsmessig vilkår i begreper med mer presist og definert meningsinnhold.
- Er alle mulige saksforhold, eventualiteter, tenkte scenarier tatt med?, og
- Er avgjørelsen om å starte behandling av sak om stans i så fall utvilsom?

Kilde: Dag Wiese Schartum, Digitalisering av offentlig forvaltning – Fra lovtekst til programkode, Fagbokforlaget, kapittel 12

Dilemma 2 – Autonomi eller demokratiske hensyn

- Er det innenfor teamets mandat/autonomi å bryte ned skjønnsmessige vilkår i enkeltdeler?
- Bør slikt forelegges fagansvarlige i direktoratet til avgjørelse, eller til og med departementet?
- Er vi de som skal ta ansvar for dette?
- Holder det å ha god dokumentasjon på det vi gjør? «Ryggen fri»-diskusjon.

Kilde: Dag Wiese Schartum, Digitalisering av offentlig forvaltning – Fra lovtekst til programkode, Fagbokforlaget, kapittel 12

Dilemma 3 – Effektiv tidsbruk eller forankring

- Hvem skal avgjøre om hvilke deler av saksbehandlingen skal, og hvor langt saksbehandlingen skal helautomatiseres?
- Lenger oppe i systemet? Det tar tid.
- Vi har ikke tid.

Kilde: Dag Wiese Schartum, Digitalisering av offentlig forvaltning – Fra lovtekst til programkode, Fagbokforlaget, kapittel 12

Dilemma 4 – Etikk og empati eller effektiv automatisering

- Etikk og empati – Forsvarlig saksbehandling
- Selv med lite skjønn i regelverket, og selv med utvilsomme avgjørelser basert på skjønn:
 - Systemet møter en virkelighet.
 - I dette eksemplet: Sanksjonering
 - Bør en avgjørelse om å starte en slik prosess som kan lede til stans, iverksettes av en maskin?

Kilde: Dag Wiese Schartum, Digitalisering av offentlig forvaltning – Fra lovtekst til programkode, Fagbokforlaget, kapittel 12

Teamets vurderinger og konklusjon

- Kan ikke ivareta partens krav til forsvarlig saksbehandling.
- Kan ikke sikre at den utelukkende automatiserte avgjørelsen om å starte saksbehandling om stans av ytelsen, er utvilsom.

Saksbehandler skal starte den digitale saksbehandlingen om stans av AAP- ytelsen.

OSLOMET

TUSEN TAKK FOR DERES OPPMERKSOMHET!